

Algemeen

Inleidend

De graduaatsopleidingen "Beheer Systemen en Netwerken" en "Programmeren" werden opgericht op basis van samenwerking tussen de sterke HBO5-opleidingen informatica bij GO! CVO Leerstad en GO! CVO Panta Rhei in Aalst, Lokeren, Dendermonde en Gent. De graduaatsopleiding Programmeren werd uitgewerkt als een gespecialiseerd programma met een **sterke inhoudelijke focus op alle aspecten van het programmeren**. Door samenwerking met het werkveld en de bacheloropleiding wordt de aansluiting op de noden van de arbeidsmarkt en de doorstroming naar de bacheloropleiding verzekerd.

De nood aan een hogere technische opleiding op onze arbeidsmarkt is groot, een punt dat duidelijk gemaakt wordt door de vele **knelpuntvacatures**. Zowel in de grotere bedrijven als in de steeds meer en prominenter aanwezige al dan niet lokale start-ups is de vraag naar programmeurs groot. De digitale transformatie is een globale evolutie die ook de Europese Commissie niet ontgaan is. Deze transformatie kan in Europa een sterke stijging van het Bruto Binnenlands Product teweegbrengen op voorwaarde dat er geïnvesteerd wordt in om- en bijscholing van werknemers. De ICT-activiteit - die een sleutelrol heeft in de transformatie - neemt in België al jaren toe en de groei in de sector is ook bovengemiddeld. Toch is België minder klaar voor de digitale transformatie dan alle buurlanden. Het programmeren van software is een van de gebieden waarop België relatief slecht scoort en dus risico loopt om de aansluiting met de buur- en toplanden te verliezen en zo economische groeikansen te laten liggen. De Vlaamse Regering heeft in het kader van de Sustainable Development Goals (SDG) van de Verenigde Naties als doel gesteld dat Vlaanderen tegen 2030 koploper is in de digitale economie en maatschappij, ondersteund door een volledig uitgerolde state-of-the-art digitale infrastructuur. De STEM- en ICT-beroepen die de digitale transformatie moeten realiseren, en niet in het minst deze waar de graduaatsopleidingen "Beheer van Systemen en Netwerken" en "Programmeren" toe moeten opleiden, zijn al jaren knelpuntberoepen in Vlaanderen. Meer mensen opleiden, bijscholen en omscholen is nodig. Niet alleen Europa en Vlaanderen zijn ambitieus, ook stad Gent heeft hoge ambities uitgesproken om technologiehoofdstad van Europa te worden, ook op het vlak van informatietechnologie.

Aalst is uitstekend gelegen om extra vraag naar ICT'ers te beantwoorden in de regio ten oosten van Gent. Aalst ligt tussen Gent, Brussel en Antwerpen - steden met een belangrijke aantrekkingskracht op getalenteerde personen met een technisch profiel. Bovendien moet om talent in de regio te houden en de lokale economie te versterken, een beter aanbod van hoger onderwijs in de regio Aalst opgezet worden. Niet enkel het werkveld is vragende partij, ook bij leerlingen laatste jaar secundair onderwijs is er meer dan voldoende interesse. De interesse is het grootst bij de bevroagde TSO- en BSO-opleidingen. In Aalst en de buurgemeenten is er een ruim aanbod van deze opleidingen uit een studierichting die goed voorbereidt op een ICT-studie.

Graduaatsopleidingen spreken een ander publiek aan dan bacheloropleidingen - beide zijn complementair. Dit is het gevolg van praktijkgericht leren, kleinere schaalgrootte, het aanbod in de buurt van de woonplaats van de student, de hoge flexibiliteit van het traject die het combineren met een gezin of werk voor zij-instromers mogelijk maakt en van het toepassen van werkplekleren in de buurt. Voor een groot deel bestaat dit publiek uit studenten voor wie hoger onderwijs voorheen geen haalbare optie was of die zich wenst te heroriënteren. Hiermee dragen deze opleidingen bij tot de uitbouw van een kenniseconomie. De graduaatsopleidingen "Beheer Systemen en Netwerken" en "Programmeren" vullen een specifieke leemte in het

opleidingsaanbod in de regio Oost-Oost-Vlaanderen. De impact buiten de regio op bestaande opleidingen op niveau 5 die gelijkenissen vertonen, is daarom minimaal.

Een graduaatsopleiding moet flexibiliteit bieden voor zij-instromers die studeren met een gezin- en/of werk combineren (Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 2019). Dit noodzaakt dat opleidingen in de buurt van de woonplaats liggen. Volgens een studie van de OESO komt 'zorg voor kinderen en gezinstaken' op de tweede en 'een ongemakkelijke tijd of plaats' op de derde plaats in Vlaanderen als meest vermelde hindernis om een opleiding te volgen (OESE, 2019b). Bijna twee derde van de studenten woont op minder dan 15 km van de onderwijsinstelling en een op vijf op minder dan 5 km. Een graduaatsopleiding bestaat voor minstens een derde van de opleiding uit werkplekleren (Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 2019). Deze vorm van leren in het hoger onderwijs noodzaakt dat opleidingen in de buurt van de werkplek liggen. Ook het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) geeft aan dat bedrijven in de regio steeds meer vertrouwd zijn met werkplekleren en ervan het voordeel inzien. Zowel kleinschaligheid als een aangepast tempo differentiëren graduaatsopleidingen van bacheloropleidingen en spreken zo een publiek aan dat anders niet of onsuccesvol aan het hoger onderwijs zou participeren.

Er dienen zich dan ook reeds signalen uit het werkveld aan die erop wijzen dat de gegradueerden "Beheer Systemen en Netwerken" en "Programmeren" zich vlot een plaats op de arbeidsmarkt zou moeten kunnen veroveren: stages bij firma's die personeel bij bedrijven plaatsen na een interne opleiding, werkaanbiedingen voor studenten effectief afgestudeerd zijn. **De nieuwe opleidingen bereiken grote aantallen studenten, net als de overeenkomstige bacheloropleidingen.**

Bij de overgang naar GO5 werd volop ingezet op het dagtraject, waardoor de doelgroep diverser werd. De doelgroepen van het avondtraject werden hierbij echter verwaarloosd, zodat in dit opzicht een inhaalbeweging aan de orde is, onder meer om te voorkomen dat concurrentie een groot deel van een interessante en aparte markt inneemt. **Een minimale omvang van de avondopleidingen is bovendien noodzakelijk om voldoende zichtbaarheid te bereiken, studenten aan te trekken, het noodzakelijke niveau te kunnen aanhouden.**

Wanneer we de mogelijke doelgroep opsommen:

- **generatiestudenten** die na het behalen van het diploma secundair onderwijs een praktijkgerichte opleiding in het hoger onderwijs volgen
- **studenten** die zich binnen het hoger onderwijs heroriënteren of via een tussenstap willen doorgroeien naar een andere richting in het hoger onderwijs
- **werkzoekenden** die zich omscholen
- **volwassenen** die reeds in de sector werken en willen doorgroeien
- **volwassenen** die hun professionele carrière willen heroriënteren

moeten we constateren dat HOGENT momenteel onvoldoende inzet op beide laatste groepen en zo voorbij dreigen te gaan aan "een leven lang leren" (3L).

Strategisch plan, beleidsplan en 3L

De visietekst stipuleert dat het organiseren van avond- en weekendonderwijs ter harte genomen moet worden. Als instelling willen we maatschappelijk geëngageerd zijn, **klaar voor de toekomst en gericht op elke student**. De **doelgroepen die het meest baat hebben bij en nood hebben aan continue bijkomende vorming en opleiding worden momenteel echter onvoldoende bereikt door minder in te zetten op avondonderwijs**, wat niet alleen loopbaankansen hypothekeert in een wijzigend landschap, maar ook een afbreuk doet aan de eigenwaarde en ambitie van velen.

Verwachte toename studenten

De Vlaamse Regering verwacht een **stijging van het aantal jongvolwassenen (18-24 jaar) vanaf 2022** en vermoedt dat dit minstens 10 jaar zal aanhouden. De **capaciteitsproblemen in het onderwijs zullen in onder andere Gent en centrumsteden het grootst zijn** (Kabinet Ben Weyts, 2019). Een lokaal of regionaal aanbod van opleidingen kan de druk op de grote steden en centrumsteden doen afnemen en arbeid en werkplekleren in de eigen regio stimuleren.

Verwachte toename vacatures

In de periode **december 2019 tot en met november 2020 was 4% van het aantal vacatures** voor hooggeschoolden in de regio Aalst-Oudenaarde voor *Informatici en ICT-medewerkers*. De voorbije 7 jaar zijn deze vacatures in de regio met gemiddeld 16% gestegen per jaar en deze stijging is er ook telkens geweest met uitzondering van de periode december 2018 tot en met november 2019 (VDAB, 2020a).

Contractonderwijs

De **opleiding** streeft een authentieke ervaring na voor elke doelgroep: het concept werkplekleren staat centraal. Enerzijds is het moeilijker om leren op de werkplek praktisch te organiseren voor de doelgroep van avondstudenten en weekendstudenten, anderzijds opent het contact met deze doelgroepen en het organiseren van werkplekleren net **interessante opportuniteiten tot het samenstellen van een portefeuille aan contacten met het werkveld** en het opzetten van mogelijkheden tot een leven lang leren en **contractonderwijs**.

Bovendien, ook voor het **werkveld** is regelmatig contact met graduaatsstudenten en de opleiding een **interessante investering** naar de toekomst toe.

Avondonderwijs wordt gestimuleerd

De overheid ondersteunt actief avondonderwijs, wat het aanvatten van een studie interessanter maakt:

- loopbaancheques
- opleidingscheques
- opleidingsverlof
- opleidingskrediet.

De opleidingen komen verder in aanmerking voor een **Onderwijskwalificerend traject met VDAB-opleidingscontract** (OKOT-VDAB) waardoor werkzoekenden gratis een opleiding kunnen volgen die opleidt tot een knelpuntberoep (VDAB, 2020b).

Beschikbaarheid infrastructuur

HOGENT beschikt reeds over aanwezige infrastructuur en middelen waarvan het **rendement** verhoogd kan worden door meer in te zetten op avond- en weekendonderwijs:

- lokalen
- didactische materiaal
- personeel.

Meer flexibiliteit door volledig traject

De studenten kunnen elementen uit hetzelfde programma in dag- en avondonderwijs combineren waardoor **individuele trajecten geoptimaliseerd** kunnen worden: de student kan **vlotter doorstromen en aangenamer werken**.

Voordelen bijkomend starten in tweede semester

Door een opleiding niet alleen te starten in september, maar ook in januari, ontstaan bijkomende voordelen:

- indien een student een vak waarvoor hij/zij niet geslaagd is, mag hernemen in het eerstvolgende semester, verbetert de **doorstroming** (sommige vakken moeten succesvol afgelegd worden voor andere aangevat kunnen worden) en worden meer studenten behouden
- wie in januari afstudeert, komt **op een bijzonder opportuun moment beschikbaar voor de arbeidsmarkt** waar het informatica betreft.

Meer middelen

Door de graduaatsopleidingen "Beheer Systemen en Netwerken" en "Programmeren" te laten groeien ontstaat niet alleen een stabiel werkkader voor studenten en personeelsleden, maar nemen de beschikbare werkingsmiddelen toe en fungeren de opleidingen meer als aantrekkingspool naar de verschillende doelgroepen toe.

Campus Aalst

Inperking groepsgrootte

Door het succes van de graduaatsopleidingen "Beheer systemen en netwerken" en "Programmeren" en de beperkte beschikbaarheid van werkingsbudgetten zijn de klasgroepen momenteel uitermate groot: in het eerste jaar begeleidt een lector bij de start van een vak een groep van 30 tot 40 leerlingen. Bij een dergelijke grootte kan in mindere mate individueel begeleid worden.

Een analyse van de thuiswoonplaats van de studenten van de graduaatsopleiding "Programmeren" wees uit dat voor 30 van de 157 dagstudenten in Gent Aalst zowel dichter is met de auto als met de trein. Deze studenten komen bijvoorbeeld uit Aalst, Opwijk, Erpe-Mere, Asse, Herzele, Bij 16 studenten is dit afhankelijk van het feit of ze met de trein of de auto komen. We kunnen echter niet nagaan of studenten bewust voor Gent hebben gekozen omwille van het feit dat er meer ontspanningsmogelijkheden geboden worden.

Een dagtraject inrichten in Aalst zal bijgevolg naar alle waarschijnlijkheid de groepsgroottes in Gent helpen beperken.

Noodzakelijk alternatief voor avondopleidingen in Lokeren en Dendermonde

Bij het organiseren van avondopleidingen deed zich aan HOGENT een ander fenomeen voor: bij de start van academiejaar 2020-2021 werden de avondopleidingen aan campussen Lokeren en Dendermonde opgedoekt omwille van het lage aantal inschrijvingen waar het de graduaatsopleidingen "Beheer systemen en netwerken" en "Programmeren" betreft. Het aantal inschrijvingen lag laag onder andere door gebrek aan commerciële promotionele activiteiten.

De studenten die zich inschreven, werden verzocht de lessen aan te vakken op de campus in Gent. Voor heel wat studenten in deze groep vormt het een uitdaging tijdig op de campus te verschijnen wanneer er geen afstandsonderwijs georganiseerd wordt. Het risico dat studenten hun studie niet verlengen, is zo flink groter.

Doorstroming naar bacheloropleiding

HOGENT organiseert reeds een bacheloropleiding in informatica op campus Aalst. Aangezien de graduaatsopleidingen "Beheer systemen en netwerken" en "Programmeren" volledig complementair zijn aan deze opleiding en een **verkort traject naar bachelor** aangeboden wordt (90 studiepunten), **versterken deze opleidingen elkaar**.

Aantrekkelijkheid meer sites

Wie als student een studie aanvat in Aalst kan besluiten deze in Gent verder te zetten of omgekeerd.

Kleinschaligheid campus

Wie studeert aan de campus Aalst haalt vaak de **aantrekkelijkheid van de gezellige kleinschaligheid** aan: iedereen kent iedereen, de student is allerm minst een nummer. In dit opzicht verdient het wel aanbeveling ervoor te zorgen dat studenten zich niet meer naar Gent moeten begeven voor administratieve aangelegenheden.

De kleinschaligheid levert interactie en ruimte voor persoonlijke trajecten. Uniek is de inbreng van de lokale ondernemers. Zij bieden interessante stageplaatsen en werken mee aan heel wat initiatieven. Voor een gemotiveerde student de ideale opstap naar een **boeiende job in de regio**.

De campus ligt dicht bij het centrum en de winkelstraat en is op wandelafstand van het station en de parking Keizershallen.

Beschikbaarheid bereidwillige krachten

Joke Benoit is bereid onthaal te verzorgen tijdens de aanvangsuren van het avondtraject.

Reeds actieve avondtrajecten

Het **graduaat "Accounting Administration"** is een veelzijdige opleiding en wordt reeds georganiseerd op campus Aalst. Door bijkomend de graduaatsopleidingen "Beheer systemen en netwerken" en "Programmeren" aan te bieden, versterken deze elkaar.

Waarom nu?

De oprichting van dagtrajecten in Aalst en de promotionele activiteiten hierrond bieden een ultieme gelegenheid om **marktinteresse in kaart te brengen** en een **avondtraject uit te werken**.